50 år yngre på 5 dagar

Se hur vi med enkla medel och ett par bra maskiner tar bort 50 år gammal, gulnad lack och trötta inredningsidéer från en öppen trappa och skapar en klassik stängd variant.

Gulbruna mönstrade klinker på golvet, väv på väggarna, gulnad panel i taket och ljusgul, lackerad furutrappa nästan skriker ut sin ålder till varje besökare som kommer in genom ytterdörren.

Men de 50 åren finns bara på ytan och på endast fem dagar förvandlar vi trappan till en pärla i den nya ljusa hallen, som hälsar alla besökare välkomna med en fräschhet och elegans – som om huset var alldeles nybyggt.

Att byta ytskikt på golv, väggar och i innertak är ett enkelt beslut. Men det blir svårare att doppa trappan i ungdomens källa för att förnya den. Det står dock snabbt klart att spjälorna ska bort, öppningen till källaren stängas igen och sättsteg monteras mellan planstegen när dessa slipats och oljebehandlats.

Arbetet klaras av på fem dagar för vi använder rätt maskiner. Utan dem skulle det ha tagit ett par-tre veckor!

DETTA HAR ANVÄNTS

Material
- 10 mm spånskiva till sättsteg
- 25 x 25 mm hyvlat trä till monteringslister
- 8 x 43 mm hyvlat trä till stegkanter

Dessutom:
- 4 x 35 mm skruvar, trälim, akrylfogmassa, finspackel, grundfärg, blank snickerifärg, maskeringstejp, golvlut, golvträolja, trasor

Specialverktyg
- Lackfräsmaskin, hyrs
- Excenterslip
- Hörnslip
- Sänksåg med sågskena
- Spikpistol

LÄTT SVÅRT

SVÅRIGHETSGRAD:
Jobbet är inte särskilt svårt men kräver både tålamod och precision.

TIDSÅTGÅNG:
Cirka 20 timmar fördelade på fem dagar beroende på långa torktider.

PRISBILD:
Cirka 700 kr för material plus kostnad för hyra av lackfräs.

[onsdag]

Välkommen i detta årtusendet! Vita väggar, vitt tak, vita vangstycken och vita sättsteg samt ljusa lutoljebehandlade plansteg i trappan.

Trappan stängs

Vi börjar med att montera sättsteg av 10 mm spånskiva (men det går bra även med mdf) mellan planstegen och därmed stänga öppningarna i trappan.

Precis som på många andra öppna trappor sitter det en list under varje plansteg för att göra det omöjligt för barn och krypa in mellan stegen. Den listen tar vi bort. Det är inga som helst problem att fästa sättsteg från baksidan av trappan. De fästs nertill med skruvar i varje plansteg. Upptill fästs de på lister som också fästs under planstegen.

Utöver skruvar använder vi lim. Skruvarna försänks och spacklas över och alla hörn och skarvar fogas.

1 Den gamla listen under planstegen tas bort. Den skulle se till att barn inte kunde krypa in mellan stegen och fastna.

2 Sättsteg och monteringslister sågas till. Sättstegen mäts upp ett efter ett för att passa på sina resp. platser. Höjden är det inte så noga med så länge de går ner så långt att de kan fästas på bakkanten av planstegen.

3 Sättstegen skruvas fast på den bakre kanten av resp. plansteg. Det är viktigt att limma först för annars är det stor risk att trappan kommer att knarra efter några år.

Sättsteget skruvas fast på monteringslisten från framsidan i förborrade hål.

4 Monteringslisten skruvas fast med en limsträng emellan på undersidan av plansteget när sättsteget står lodrätt.
TIPS: Man kan spara en hel del tid på att hälla upp en skvätt lim i en burk och sedan pensla på limmet.

5 Skruvhuvudena spacklas över med finspackel och alla små jack och skador spacklas. Massan blir hård och kan slipas till skillnad från fogmassan som senare ska användas i fogarna.

Maskiner som underlättar jobbet

Om du inte själv blivit leabruten och totalt död i musklerna efter att ha slipat bort all lack i en trappa för hand, så får du tro oss: arbetet med att få bort gammal lack och slipa ner till rent trä är mördande om du inte gör det på rätt sätt. Och med det menar vi att du ska använda en maskin som gör jobbet.

Lackfräsen är din vän i nöden och du kan hyra den. Med lackfräsen får du bort den gamla fastsittande lacken på några timmar. Därefter ska du fortsätta med slipmaskiner och de ska vara effektiva. Till andra arbeten behöver du en sänksåg och gärna en dyckertpistol.

Stegen slipas rena

Nu ska all gammal lack slipas bort från planstegen och därefter ska de göras ljusa med golvlut och träolja.

Lack har en fantastisk förmåga att efter endast 10–15 sekunder klistras ihop till en seg massa på slippapperet. Därför hyr vi en lackfräs till den första delen av arbetet. Den raspar bort lacken och är värd varenda krona.

Efter lackfräsning är det dags för slipning och vi börjar med grovt slippapper så de sista lackresterna försvinner och sedan fortsätter vi med finare och finare slippapper för att få bort slipspåren. Det tar sin tid men det finns ingen genväg om man vill ha en perfekt slipad yta.

1 Lacken tas bort med lackfräs. Varje plansteg barbetas noga med fräsen tills naket trä kommer fram. Lackfräsen kan dock inte komma in i hörn eller tätt intill kanter.

2 Lacken i hörnen tas bort med en trekantsslip med grovt slippapper, korn 40 eller ännu grövre. Med det grova slippapperet försvinner också ev. nivåskillnader längs kanterna.

3 På resten av planstegen slipas med excenterslip. Även den förses med grovt slippapper, korn 40 eller lägre. När all lack har slipats bort förses slipen med finare och finare slippapper tills ytan blir helt slät.

4 Det är vanligt att plansteg slits hårt och att framkanten därför måste förbättras. Här förses det övre steget med en 8 x 43 mm hyvlad list som sågas till.

5 Listen penslas med lim och fästs med hjälp av en dyckertpistol. Dyckertarna slås snabbt i och försänks så mycket att man endast kan ana dem.

Stegen ytbehandlas

1 De nyslipade planstegen stryks med golvlut. Det finns flera olika varianter, bl.a. för barrträ och lövträ. Lut är frätande så handskar och skyddsglasögon är nödvändiga under behandlingen.

2 Efter åtta timmar slipas den torra vita ytan med slipplatta och slippapper korn 120. Därefter dammsugs noga.

3 Oljan läggs på med pensel och arbetas ner ordentligt i träet med slippapper eller våtslippapper. Efter cirka 20 minuter poleras stegen med rena, mjuka trasor. Trappan kan användas efter ett dygn, men oljan härdar först efter fem dygn.

Trappan målas

1 **Samliga skarvar tätas** med akrylfogmassa när trappan åter kan användas. Fogmassan är en aning elastisk och ger med sig vid små rörelser och kan dessutom målas över.

2 **Fogarna slätas till.** Där det är trångt kan det vara svårt att komma åt med fogsticka eller silikonbricka så därför används ett finger som hela tiden doppas i vatten och diskmedel.

Vangstyckena slipas lätt innan de målas.

3 **Sättsteg och vangstycken förbereds för målning.** Det ska maskeras noga längs alla ytor som ska målas och tejpen ska tryckas fast ordentligt så att det inte kan tränga in färg under den.

4 **Vangstyken och sättsteg grundas.** Grundfärg täcker bättre än färdigstrykningsfärg, men är inte lika hållbar. Träet målas två gånger med grundfärgen och när färgen har torkat kan ytan slipas lätt med fint slippapper.

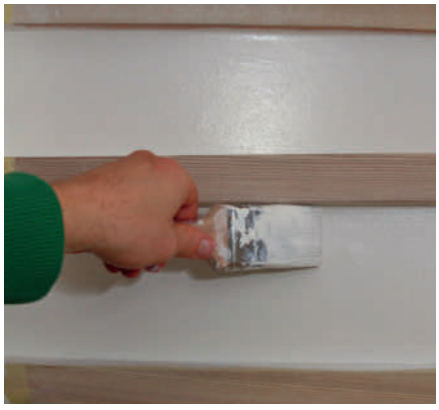

5 **Dags för slutmålning.** Här målas med en blank färg som dels sprider ljuset bra, dels får en hård och slät yta som lätt kan torkas ren om den blir smutsig. Färgen läggs på i flera tunna skikt.

6 **Maskeringstejpen tas bort** och ev. småskador bättringsmålas.

TIPS: Tejpen kan lätt dra med sig lite av färgen, men det undviker man om man först skär längs tejpens kanter med en vass hobbykniv. Då får man en skarp målad kant.

gds.se

Flera exempel på stilbyte på www.gds.se/stilbyte